

BESZÁMOLÓ BANGHA IMRE OXFORDI EGYETEMI TANÁR KÖNYVBEMUTATÓJÁRÓL

Budapest, 2024. április 11.

ÁRPÁD ESZTER – SZABÓ ZOLTÁN

2024. április 11-én, a magyar költészet napján, a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán megrendezésre került Bangha Imre oxfordi egyetemi tanár könyvbemutatója, melyben a *Költők és koldusok között (Indiai napló 2001 – 2017)*, valamint a „*Nap s Hold nélkül ragyog a fény*” *Klasszikus hindi irodalom* című két könyve került bemutatásra. A bemutatást az előbbi kötetet szerkesztő Frazer-Imregh Monika vezette.

A könyvbemutatón Bangha Imre mesébe illően mutatta be India kultúráját és a hindi irodalom remekeit, melynek köszönhetően a hallgatóság a bemutató alatt Indiában érezhette magát. Elmesélte, hogyan jutott ki Indiába először az egyetem keretein belül, és hogy számtalan hindi irodalommal foglalkozó tanítómester keze alatt tett szert jelenlegi tudására. Tartózkodóan megosztotta velünk a hindi költészet és klasszikus irodalom fennmaradásának nehézségeit, ugyanis a nyelv ősisége és kötöttsége miatt kevesen vállalkoznak az ezen területen való kutatómunkára. Az első Indiai útja során megismerkedett a *braj*¹ nyelvvel és irodalommal, melyet a mai indiaiak nehezen vagy egyáltalán nem értenek. A nehézséget az okozza, hogy kevésbé használják a *braj* nyelvet, így az apránként eltűnik a modern kultúrájukból. Majd beszámolt arról is, hogyan teremtett kapcsolatot a kaszton kívüliekkel, más néven az érinthetetlenekkel, akiket az indiaiak tisztátalannak tartanak. Rengeteg szegény emberrel elegyedett szóba a saját anyanyelvükön, és ennek köszönhetően számos baráttra talált, akikkel a mai napig tartja a kapcsolatot, és akik szintén nem keveset tettek hozzá a kutatásaihoz. Ehhez kapcsolódóan a könyvbemutató felvezetésénél a szerkesztő megkérdezte Bangha Imrét, hogy valójában hány nyelven is beszél, amelyre szerényen felelve azt válaszolta, hogy inkább felejt a nyelveket. Ezután rátért a klasszikus hindi irodalom nagyjaira, akik meghatározták India irodalmi magját. Először Kabírt említette, akitől a „*Nap s Hold nélkül ragyog a fény*” *Klasszikus hindi irodalom* című könyvének a címét kölcsönözte. Egy rövid részlet Kabír kétsorosaiból:

¹ A *braj* nyelv, más néven *braj bhasha* az Észak-Közép-India két uralkodó irodalmi nyelvének egyike volt, mielőtt a XIX. században a hindi váltotta fel.

Láttam test nélküli csodát és urat, mint szolgál;
Nap, s hold nélküli ragyog a fény, s a szolgának nincs dolga.

(*Kétsorosok*, Bangha Imre fordítása)

Továbbá megemlítette Meera Bai, más néven Mírábáj hindu költőnőt, akit a klasszikus hindi irodalom legnagyobb költőnőjének tartanak. A klasszikus hindi irodalom további nagy alakja a muszlim Malik Muhammad Jayasi, aki egy nagy eposzt írt, melynek a címe *Padmávat*.

A könyvbemutató végeztével Bangha Imre tiszteletére és költészet napja alkalmával a hallgatóság több tagja felolvasott a klasszikus hindi irodalomból pár versrészletet.

Íme megemlékezem a Teremtőről, aki egy, aki kezdet,
ő alkotta a földi világot, ide életet ő teremtet.
Ő alkotta a fényt, ami rögtön vad ragyogásba kezdett,
nagy szeretettől túlcsoordultan ő alkotta a mennyet.
Ő alkotta a tüzekeket, a levegőt, a vizet meg a földet,
ő alkotta sokszínű képpé a kéket, a pirosat, a zöldet.
Ő alkotta az egeket, a poklot, ő formálta a földet.
ő alkotta a millió élőt, mind kik a létbe jöttek.
Ő alkotta hét szigetét a tarka földkerekeknek,
ő alkotta tizennégy síkját a teljes létnek.
Ő alkotta a napot, ami kiragyog, ő adott holdat az éjnek,
ő alkotta a csillagokat, meg a sok csuda csillagképet.
Ő alkotta a nap melegét, ő biz a hideget, az árnyat,
ő alkotta a fellegeket, vakító kardját villámnak.
Nincsen más, aki bármi hasonlót tenni ma képes lenne,
Ő neve ajkamon, így hát folytatam, bölcsen belekezdék e történetbe.

(*Padmávat 1*, Lackfi János fordítása)

A versfelolvasások után India sokszínűségéről kérdezhettük Bangha Imrét, többek között arról, hogy hány nyelvet beszélnek India területén, amire azt felelte, több mint ezer ilyen nyelv létezik, melyek közül több mint 20 nyelv van India hivatalos nyelvei közé sorolva. Egy másik kérdésre válaszolva elmesélte a nehézségeket, amelyeket európaiként tapasztalt, mivel minden fehér emberre a szubkontinens történelme miatt az indiaiak britként tekintettek egy időben, és emiatt mindenki angolul akart vele beszélgetni.

Zárásként meg szeretnénk említeni, hogy életre szóló élmény és inspiráló volt ott lenni a ma élő legnagyobb magyar indológus könyvbemutatóján, aki szeretettel és alázattal beszélt az indiai kultúráról, furcsaságairól és a klasszikus hindi irodalomról.